

Girona, la capital mundial de l'ayahuasca

Pobles indígenes, científics i experts d'arreu del món es troben de l'11 al 13 de setembre per abordar la medicina ancestral, la ciència i la defensa dels territoris

L'elecció de Girona no és casual. Iceers, una fundació amb seu a Barcelona que treballa en la recerca i l'abordatge de les medicines tradicionals indígenes i les plantes psicoactives, ja havia organitzat a la ciutat una conferència internacional sobre ayahuasca. El seu fundador i director executiu, Benjamin De Loenen, recorda que en van tenir «una molt bona experiència», tant per l'acollida de l'Ajuntament com per la ciutat. «Vam veure que aquí, a Girona en particular, hi ha molta mentalitat de connexió amb el territori i amb la natura», explica. Aquesta vegada, l'entitat comparteix l'organització amb l'Institut Yorenka Tasorentsi i l'Institut Nixiwaka, vinculats a líders indígenes de l'Amazònia. El fòrum neix d'un procés de deu anys de trobades a l'Amazònia. De Loenen explica que van ser els mateixos coneixedors de les ciències ancestrals els que van plantejar la necessitat d'obrir una trobada mundial per «construir aliances amb el món de fora». La crisi climàtica, les amenaces sobre els territoris indígenes i l'expansió de l'ayahuasca més enllà dels seus llocs d'origen són alguns dels grans debats que han portat ara aquesta trobada fins a Girona. El programa reflecteix aquesta diversitat. Durant els tres dies hi haurà sessions sobre ciències ancestrals, salut mental, neurociència, medicina, drets indígenes, propietat intel·lectual, regulació o medi ambient, a més de cinema, exposicions i música. També s'abordaran els usos terapèutics de l'ayahuasca, la seva situació jurídica i la relació entre els sistemes mèdics occidentals i indígenes. Un dels missatges que els representants indígenes volen traslladar a Girona és que l'ayahuasca no es pot entendre únicament com una substància psicodèlica. De Loenen considera que l'interès creixent pels psicodèlics ha contribuït a posar sota una mateixa etiqueta realitats molt diferents. «Quan parlem d'ayahuasca i d'aquestes medicines, no estem parlant d'una substància, estem parlant de sistemes de coneixement molt complexos», defensa. Daiara Tukano, artista visual del poble Yepá Mahsã, explica que a la selva amazònica hi ha més de 120 pobles indígenes que mantenen alguna relació amb aquesta medicina. No tots l'anomenen igual ni la preparen o l'utilitzen de la mateixa manera. «L'ayahuasca no és només una planta o una beguda, és tot un món de relacions i sabers», assenyala. La seva expansió internacional ha transformat, però, una pràctica que durant generacions s'havia transmès dins de les mateixes comunitats. «No va ser una globalització que ens consultessin. La medicina va arribar al món per altres vies», afirma Tukano. La representant indígena alerta dels interessos comercials i de la indústria farmacèutica, així com de l'apropiació i la descontextualització dels seus coneixements. De Loenen també assenyala aquest risc. Posa com a exemple l'interès per extreure una planta i convertir-la en una càpsula sense tenir en compte el sistema cultural i de coneixement del qual prové. Per això, una de les qüestions que es debatran aquests dies serà com evitar que la globalització reproduïxi una lògica extractiva amb els coneixements indígenes. La reivindicació va més enllà de l'ayahuasca. Edina Shanenawa, líder política i espiritual del poble Shanenawa, vincula la supervivència d'aquestes medicines a la protecció de l'Amazònia. «La selva i el nostre territori són la nostra farmàcia viva», afirma. «Sense natura, sense bosc, no existeix la medicina del bosc». Shanenawa reclama també una altra manera de relacionar-se amb la natura, allunyada de l'extracció constant de recursos. «Quan nosaltres, els indígenes, defensem la natura, no és només per a nosaltres, també és per a vosaltres», remarca. Un altre dels debats serà la relació entre medicina occidental i medicina tradicional indígena. Adana Omágua Kambeba coneix de prop els dos mons: va sortir de l'Amazònia per estudiar Medicina en una universitat brasilera i explica que actualment exerceix de pont entre professionals sanitaris i metges tradicionals quan han d'atendre pacients. «No hi ha millor ni pitjor, no hi ha algo superior ni inferior», defensa. Per a Kambeba, el diàleg només és possible des d'una «relació simètrica» entre els dos sistemes. La seva experiència, explica, li ha permès intervenir en situacions en què metges occidentals i curanderos indígenes no aconseguien entendre's davant d'un mateix

pacient. La trobada de Girona vol precisament crear aquest espai de contacte entre mons que sovint han avançat per separat. Daiara Tukano confia que la relació no s'acabi diumenge amb la clausura del fòrum. En la presentació, després d'agrair l'acollida rebuda, s'ha dirigit a la ciutat: «Ara Girona també és casa nostra».

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/girona/2026/09/09/girona-capital-mundial-l-ayahuasca-134109978.html>